

Шочмо эл, порылык да чын верч!

БУДЬ ГОТОВ /

16-шо (3716) №,
2025 ий 25 апрель,
кугарня

0+

Ямде лий

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

«Ший талешке»
республикысе
конференцийыште
ятыр шымлыме паша
аклалтын. Сенгыше-
шамыч радамыш кө
лектын?

3-шо лаштык

Илышыште лийдыме
кончыш, юзо тўня
кумылдам тарватат?
Тугеже «Йомак
йолгорно» у конкурс –
лач тыланда.

5-ше лаштык

Йошкар-Оласе
Семёновка
школышто тунемше-
влак «Ворошиловский
стрелок» улмыштым
пенгыдемденыт.

6-шо лаштык

ПОДПИСКЕ

2025 ийын кокымшо пел-
ийжылан «Ямде лий»
газетлан подпискым ышташ
вашкыза.

Индекс – П4696.
Ак – 501 тенгеат 42 ыр
(Марий Элыште).

Талешкын лўмжым чапландарена

Ксения Иванова ден Дарья Фадеева.

22 апрельште Йошкар-Оласе «Герои Отечества» тоштер-патриот рўдeryште «Ший талешке» шымлыме паша конференций эртаралтын. Тушко республикысе тўрлў районысо школла гыч 15 тунемше ден ик туныктышо ушненыт. Нуно «Талешке мемнанкоклаште», «Элым аралыше-влак. Мыйын ешемын историйже», «Марий ўдырамаш – кугу сарын тулыштыжо» номинацийлаште танасеныт.

– «Нигўат мондалтын огыл, нимоат огеш мондалт» – тыгай ўжмаш дене ме тачат илена. Шымлыме пашада гоч те

ешысе, тукумысо талешкыдан лўмжым курымешлан историйеш возен кодеда, – ойлен Марий тўвыра рўдeryм вуйлатыше Александр Васильевич Бирюков.

Паша-влакым красвед, Марий Эл Республикысе тўвыран сулло пашаенже А.М.Клёнов, Марий Элын калык писательже З.М.Дудина, В.М.Васильев лўмеш МарНИИЯЛИ-н вўдышў шанче пашаенже, историй науко кандидат С.К.Свечников, подполковник, сарын ветеранже А.М.Курочкин акленыт.

Умбагыже – 3-шо лаштыкыште.
Оля Майкован фотожо.

Сенгымашышт дене кугешнена!

Марий Эл Республикысе түрлө школышто тунемше-влак Марий кундемын чапшым Россий кукшытыштö аралат да чапле сенгымашышт дене куандарат. Теве Йошкар-Оласе Бауман лицейште тунемше Фёдор Михеев (**снимкыште**) физкультур дене всероссийский олимпиадыште призёр лийын.

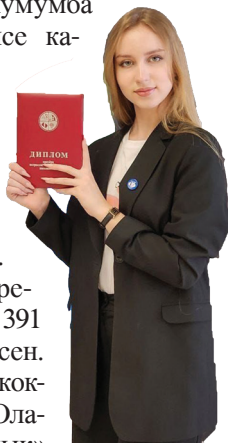
Якутскышто эртаралтше танасымаште Российын 81 регионжо гыч 292 ўдыр-рвезе танасен. Теорий да практике заданий-влакым ыштыме деч посна шкешотан

танасымаш-шамыч лийыныт: кўзым кышкеныт, нарт гоч төрштылыныт. Тидыже якут-влакын йўлаш пурышо спорт видыштан шотлалтеш. Фёдор виан, чолга улмыжымончыктен, сенгыше-шамыч радамыш лектын.

Патрис Лумумба лўмеш Российысе калык-влак келшымаш университетыште право дене всероссийский олимпиадым иктешленыт.

Российын 79 регионжо гыч 391 тунемше танасен. Призёр-шамыч коклашке Йошкар-Оласе «Канде кайык» гимназийыште 9-ше классыште тунемше Наталья Москвичёва (**снимкыште**) лектын.

Людмила ГРИГОРЬЕВА ямдылен. Фотом Марий Эл Республикысе Образований да науко министерствын сайтше гыч налме.

Российысе увер

17-21 сентябрьыште Нижний Новгородшто «Самырык-влакын тўнямбал фестивалышт» икымше гана эртаралтеш. Тушко 14 ияш гыч ўдыр-рвезе-шамыч ушнен керттат. Кумданрак – asm.wyffest.com сайтыште.

Ўдыр-рвезе-влак, «Окно Победы» всероссийский акцияышке ушныза. Фотом ыштен, «ВКонтакте» лаштыкыш #ОкнаПобеды хештег дене верандыза. «Движение Первых» толкын икмыняр сўретым темла. Нуным акции.будвдвдвижении.рф сайтыште муаш лиеш.

«Экология – Безопасность – Жизнь» регион-влак кокласе IX фестиваль-фотоконкурс фотом ышташ йўратыше-шамычым вуча. Мероприятийын ик танасыже, «Юный фотонаaturalист», йоча-шамычлан лач лиеш.

Марий Элысе увер

«Педагогический дебют – 2025» всероссийский конкурсым иктешленыт. Ты танасымашке Марий Эл гыч Йошкар-Оласе 11-ше номеран лицейыште англичан йылмым туныктышо Дарья Вениаминовна Смирнова ушнен. «Молодые учителя» танасыште лауреат лўм дене палемдалтын.

20 майыште Йоча да самырык-влак В.Х.Колумб лўмеш республикысе книгагудышто «Колумб лудмаш – 2025» эртаралтеш. Йодмашым 12 май марте колтыман. Кумда увер – Марий тўвыра рўдерын сайтыштыже.

18 апрельыште Ижевскыште «Театральное Приволжье» йоча да самырык коллектив-влак фестивалым иктешленыт. Марий Эл гыч кок театр сенгыше радамыш лектын: «Лучшее художественное оформление» номинацийыште – «Цветик-семицветик», «Лучшее музыкальное оформление» номинацийыште – «Новые люди».

Пайдале сомыл

Республикысе курчак театрыште «Эл – Театр – Школ» V всероссийский фестивалын кокымшо туржо эртаралтын. Тушто 12 команде мастарлыкшым жюри ончык аклаш луктын. 1-ше номеран Морко школ театрын самырык артистше-влакат (**снимкыште**) нунын радамыште лийыныт. Нуно «Олма мешак» постановкым ямдыленыт.

Спектакль деч вара Москосо артист-шамыч мастер-классым эртареныт. Йоча-влак ты вашлиймаш

пеш келшен. Моло участник-шамычын сценыште выступатлымыштым ончаш пайдале лийын.

Фестиваль гыч пўртылмек, ўдыр-рвезе-влак тыге палемденыт: «Театр кружокысо занятий ден репетицийыш умбакыжат кошташ, спектакльлан сайын ямдылалташ. Театр аланыште вианмаш ончыкылык илышлан пеш пайдале».

*А.Г.МИХАЙЛОВА.
1-ше номеран Морко школ.
Фотом школ архив гыч налме.*

Эн сай туныктышо кушеч?

10-17 апрельште Марий Эл Республикын түрлө школыштыжо пашам ыштыше 56 туныктышо профессионал мастарлык конкурсыш ушнен. Участник-влак шке моштымашыштым откырый урокым да мастер-классым эртарымаште ончыктеныт.

«Идалыкын туныктышыжо – 2025» лүмым Йошкар-Оласе А.С.Пушкин лүмеш 4-ше номеран гимназийште руш йылме ден литературым туныктышо Екатерина Викторовна Матвеева сулен. «Марий йылмым эн сайын туныктышо – 2025» лүм дене Морко район Унчо школышто тўналтыш класслам туныктышо Ирина Валерьяновна Оразаева палемдалтын. «Чонемым йоча-влаклан пуэм – 2025» конкурсышто Йошкар-Оласе Йоча да самырык-влаклан усталык полатыште ешартыш шинчымашым пуышо педагог Елена Ивановна Логинова сенген. «Идалыкын воспитательже – 2025» конкурсышто Советский посёлокысо 3-шо номеран «Теремок» йочасадын физический культур

дене инструкторжо Марина Геннадьевна Гусева ойыртемалтын.

– Историйым шергалына гын, теней конкурсыш эн шуко участник ушнен. Нунын стажышт, опытышт түрлө – 3 ий гыч 54 ий марте. Коеш, республикысе туныктышо-влак пашаштым йоратат да шке мастарлыкыштым эре вияндат, – ойлен Марий Эл Республикысе образований да науко министр Л.А.Ревуцкая.

Оля МОШКИНА.

Снимкыште: И.Оразаева, М.Гусева, Е.Логинова.

Иван РЕЧКИНЫН фотожо.

Сүретлаш йоратат

Шүргыял школышто тўналтыш класслаште тунемше-шамыч сүретлаш моткоч йоратат. А сүрет конкурсышко школышто кажне тылзын у теме дене эртаралтеш. Кугурак вожатый Елена Валериановна кажне участниклан шере пөлекым кучыкта (снимкыште). А грамотым портфолиошко пыштена. Пытартыш сүрет таңасымаш Кугече пайремлан пөлеклалтше лийын. Ынде ме Сенгымаш кечылан сүретым ямдылена. Кугурак класслаште тунемше-шамычат поро пашашке ушнена.

«Марий сылнымут савечыште» кружокын тунемшыже-влак. Морко, Шүргыял.

Фотом школ архив гыч налме.

Талешкын лүмжым чапландарена

Тўналтышыже – 1-ше лагитыкыште.

Кугу Ачамланде сар элнан историйыштыже ойган кышам коден. Эрыкан илыш верч кредалше-влакын лүмышт, подвигышт мондалтшаш огытыл. Ты шонымаш денак участник-шамыч коча-коваштын, родыштын, пошкудыштын илыш корныштым шымленят.

Кызыт СВО-што тыныс илышым аралыше-шамычат талешке радамаште улыт. Теве Кужэңер район Шорсола тўн школышто тунемше Ксения Иванова чўчўжө, Россий Герой Анатолий Георгиевич Иванов дене палдарен. Ёдыр 11-14 ийготан-влак коклаште «Элым аралыше-влак. Мыйын ешмын историйже» таңасыште икымше верым сенген налын.

«Чыла фронтлан – чыла Сенгымаш верч!»

Ёдырамаш-влакын сар жапыште кыртмен тыршымышт нерген ятыр

шарнымаш, ойлымаш возалт кодыныт. Икте тылыште пашаж дене сенгымашым лишемден гын, весе пөрэен дене төр сөй пасушто кредалын. Теве Волжский район Ушшер тўн школышто шинчымашым погышо Дарья Фадеева кокаже, Кугу Ачамланде сарын ветеранже Валентина Ивановна Петрова дене кутешна.

Шымлымаш умбакыже шуйна

Морко район Унчо кыдалаш школ гыч Алина Евсюткина (снимкыште) «Талешке мемнан коклаште» таңасышке ушнен да 15-18 ийготан-влак коклаште «Кочамын илыш пұры-машыже» шымлыме паша дене сенгыше радамаш лектын.

– Ешыште кочамым, Аймет Арсланович Евсюткиным, порын шарнена. Тудо

сарышмат кредалын, Сенгымаш кечымат ваиллийын, сар деч варазе илышымат нөлташ полшен. Ёмыржө 2007 ий 4 январыште кұрылтын. Шымлаш ача-авам полшенят. Нуно кочамын документ-лажым мўкиш омартам аралыме левашыште, капка ўмбалне муыныт. Фотом родо-тукым деч йодынна. Кочамын илыш корныжым келгынак шымлаш кумыл уло, – палемден Алина.

Талешке-влак мемнан коклаштат улыт. Туныктышо, врач, полиций да эше шуко вес профессий дене пашам ыштыше-шамычым герой манына гын, нимыяр йонгылыш огына лий. Нуно мыланна илыш корныш шогалаш полшат, тазалыкнам аралат, лўдыкшыдымылыкна верч азапланат.

Оля МАЙКОВА. Авторын фотожо.

Мотор ялем

Шочмо вершөр деч шерге нимо уке. Мыйын шочмо ялем – Елтек (Байгелде). Перепись почеш ялна 1723 ийыште тўналтышым налын. Ойлат, пуйто тиде сылне верышке изак-шоляк Айгелде ден Байгелде толыныт. Байгелдылан ты вер келшен, а Айгелде вес кундемым кычалын каен.

Ялна йыр пасу, тудым кажне ийын куралыт. Тўрлө пырчым ўдат. Ял покшелне – изи пўя. Памаш-влак йоген лектыт да, изи энгер лийын, ялемым кокыте шелын, ерышке ушнат. Садлан толшо энлан энгер вес велысе урем-влак тўрлө ял гай койт. Ял мучаште чодыра гўжлен шога. Тудым калык Пёлак манын лўмден. Татарла «бўлак» лук лиеш. Ала марлаже «пёлек» мут гыч лектын? Чынжымак, калык пўртўсын пуымо изи лукшым пёлек шотеш ужеш. Ялем изи гынат, чыла суртышто газ уло. Калык поро, икте-весылан полшен ила. Тыгай мотор марий ялыште мый шочын-кушкынам.

Александра ГАРЕЕВА.

Башкортостан, Дёртылвё район.

Шанчыенгын шочмо суртшо

Шочмо сурт – тиде шкешотан историй. Тоштер сынан пёрт республикыштына шуко. Мутлан, Н.С.Мухинын пёрт-тоштерже, И.С.Ключников-Палантайын, Я.П.Майоров-Шкетанын да молынат. Нунын гаяк талантлан лийын филологий шанче кандидат, уста литературовед Аркадий Васинкин. Тудынат суртшо аралалт кодын (**снимкыште**). Ты пёртым Марий Турек район Арбор школышто 8-ше классыште тунемше Росина Васинкина фотоштыжо ужныам. Ёдыр «Люблю тебя, край утренней зари» районысо конкурсышко ушнен да «Мой двор, моя улица» тагасыште сенгышып лектын.

Палаш онгай, Росина молан лач ты суртым фотош войзен? Ала родо лийыт?

Ёдыр тыге вашештыш:

– Кызыт Аркадий Васинкинын суртыштыжо Демьяновмыт илат. Вера Борисовна Демьянова авамын кумшо тукым акаже лиеш. А Аркадий Афанасьевич –

тудын тукым чўчўжё. Икманаиш, тора родо. Аркадий Васинкинын суртышым шкешотан памятниклан шотлем, садлан войзенам.

Ты пёрт Курыкўмбал ялыште Люсинер уремыште 26-шо номер дене верланен. Шанчыенгын ала тушто книгаже, арверже, шерге фотожо-влак аралалтыт? Ты йодышлан вашмутым муаш манын, Йошкар-Оласе Калык арвер да сымыктыш тоштерын кугурак шанче пашаенже Л.В.Демьянова дене кылым ыштышым.

– Аркадий Васинкин – Борис кочамын тукым изаже. Кочам нунын пёртыштым иктаж 1983 ийыште налын. Шанчыен нерген кочам деч жапыштыже йодыштын омыл. Авам чўчўж деч 19 ийлан изирак, садлан пешыже ок шарне. Суртышто шуко ваишталтыме. Чаманен каласаиш логалеш, нимогай арверже кодын огыл, – ойла Любовь Витальевна.

Аркадий Васинкин В.М.Васильев лўмеш Йылмым, литературым да историйым шымлыше марий институтышто, Марий кугыжаныш университетыште ятыр ий пашам ыштен. Юл кундемысе калык-влакын литературыштышт Кугу Ачамланде сар нерген романым, В.Колумбын усталыкшым шымлен. Ятыр шанче статьям серен. Марий литературым вияндымашке кугу надырым пыштен.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.

Кроссворд

Волжский районысо ял-влакым палыза.

- 1.Тиде ял воктене Свято-Гурьевский черке верланен.
- 2.Мыйын шочмо ялем.
- 3.Ерже шеме огыл, но ялжым тыге лўмденыт.
- 4.Порат кундем марла кузе йонга?
- 5.Карай воктене верланыше ял.
- 6.Тиде ялыште упшым ургеныт.
7. Пётъял ялсоветыш пурышо ял.
- 8.Вес семынже тиде ялым Корамас манят.
- 9.Марий серызе Тыныш Осыпын шочмо ялже.
- 10.Композитор да мурызо Вячеслав Осиповын шочмо ялже.

Алёша ТИМОФЕЕВ.
Волжский, Сотнур.

Возымо паша сенгымашым конден

Республикысе марий школлаште тунемше-влак кок кугыжаныш йылмыге, марий да руш, иктӧр палат. Тӱрлӧ конкурсышко ушнен, сенгышыш лектыт. Теве Волжский район Сотнур школышто тунемше Марианна Петрова (снимкыште) «Без срока давности» тӱнямбал конкурсын регионисо йыжыныштыже тений сенгыше лийын.

– Мый «Сымыктыш произведенийлаште тынысле калыкын трагедийже ден подвигше» тематикым ойырен налынам. Диалог йӧным кучылтын, очеркым

возенам. Тудын сюжетше дене кӱчыкын палдарем. Мый ковам деке каникул жаплан толам. Пурышемла, ковамын кугун иӱлалтыме йӱкшым колам. Тудо шинча, ончылыжо – шинчалык да книга. Жап эртымек, могай книгам лудмыж нерген пален налам. Тиде ковамын йӧратыме книгаже, Алексей Красноперовын «Страда» романже, улмаш. Кутыркален, книга дене палдараш йодам. Книгам лончылымек, ковам аважымат шарналта. Кенета пошкудо, Лида кокай, унала тура да специальный военный операцийште ушо салтак-влаклан арверым погым нерген ойла. Ковам тиде носкиже-шамычым пуэн колта. Лида кокай тыге манеш: «Чыла фронтлан, Сенгымаш верч!» Ковамже ешара: «Кугу Ачамланде сар годымсылак!» – палдара Марианна.

Тиде сенгымашым ӱдыр ик эн кугулан шотла да Россий кӱкшытыштӧ ончыл верыш лекнеже. Тек шонымашыже шукталтеш.

Христина ТОКПУЛАНОВА.
Фотом школ архив гыч налме.

Шинчавӱд йӧре

М.Шкетан лӱмеш Марий национальный драме театрын артистше-влак кужу жаплан шарнымашеш кодшо у спектакльым шукерте огыл сценыш луктыч. Тиде «Чонгешта турня кашта...» драме. Спектакль Кугу Ачамланде сарыште Сенгымашлан 80 ий теммылан пӧлеклалтын. Чолга рвезе, уто шомакым лукде, сарыш кая. А тукым шольыжо, чапланыше пианист улам манын, шылын кодаш.

Артист-влак моткоч талантан улыт. Образыштым келгын почын пуышт. Ончен шинчем, да шинчавӱд чорге чурыйым мушкын вола.

Мый сар нерген шуко лудынам, но тиде драмым ончымеке, эше шуко ум пален налым. Садлан, йоча-влак, тыландат темлем. Сарын шучкылыкшо нерген кажне ен палышаш.

Юлия ЯГОДАРОВА.
Советский, Кельмаксола.

• У конкурс •

«Йомак йолгорно»

Йомакым лудаш йӧратеда? Илышыште лийдыме кончыш, герой да юзо сӱрет-влак шӱм-чондам тарватат?

• Ты тӱняшке логалаш кумылда уло гын, «Йомак йолгорно» конкурсышко ушныза!

• Йомакым шке гыч шонен возыза, тудым сӱрет дене сӧрастарыза.

• «Ямде лий» газет редакцийыш 23 июнь марте колтыза.

• Сенгыше-шамычым 1-4-ше да 5-9-ше класслаште тунемше-влак коклаште ойырена да пӧлекым кучыктена.

• Пашада-шамычым «Ямде лий» газетыште савыктена.

Чавайн

тукым улына

Йолташ деке – унала

Мыйын йолташ ӱдырем, Ангелина, йолжым тодылын, гипсым пыштеныт. Кызытеш школыш коштын ок керт. Садлан ме, 5-ше «Б» классыште тунемше ӱдыр-рвезе-влак, класс вуйлатыше Людмила Яковлевна дене пырля мӧнгыжӧ миенна (снимкыште). Ангелина кузе чот йывыртен! А меже эше чот куаненна. Тудо мыланна тетрадышым ончыктен, шке гыч тунемын да шуко заданийым ыштен. Могай тудо молодец! Ме Ангелиналан вашкерак тӧрланаш да школыш толаш тыланенна.

Арина КОРОТКОВА.
Звенигово, Чакмарий.
Фотом школ архив гыч налме.

Туныктышем

Икымше туныктышем
Мый моткочак пагалем.
Кечын школышко коштам,
Тудым тӱткын колыштам.

Сӱретлаш, возаш, лудаш,
Тӱрлӧ кидпашам ышташ
Туныкта туныктышем.
Тудын дене кугешнем!

София ПЕТУХОВА.
Кужэнер, Шӱдымарий.

Физкультура

Йолташна – тале ечызе

Кудымшо классыштына тале спортсмен уло. Тиде Ярослав Михайлов (снимкыште). Икымше класс гычак ече спорт дене пенгыде кылым куча. Районышто эртаралтше ече дене танасымаште эре икымше верым сенген налеш, а республикыште призёр-шамыч радамыш лектеш. Ме йолташна дене кугешнена. Ончалза фотом, тудын тынар шуко грамотшо, чапкагазше! А сенгымаш куштылгын ок тол. Ярослав кажне кечын урок деч вара тренировкиш вашка. Тудлан тренер Мирон Сергеевич Тимофеев полша. Мыят Ярослав гай тале ечызе лийнем!

Роман ГАВРИЛОВ.
Волжский, Сотнур.

Фотом вш архив гыч налме.

Увер

Марий Эл Республикыште спортсмен-влакым ямдылыше рүдер «Идалыкын спортсменже – 2024» конкурсым иктешлен. Спортын 12 видше дене 39 ег танасымашке ушнен. Ийготым шотыш налын, сенгыше-шамычым палемденит. 10-14 ияш ўдыр-рвезе-влак коклаште Данила Василенко (радиоспорт) сенген, Игорь Дмитриев (спорт туризм) – 15-18 ияш-шамыч коклаште.

Ўдырат патыр лийшаш

Спортын ятыр видше нерген ўдыр-влаклан але рвезе-шамычлан утларак келша манын ойлаш ок лий, очыни. Мутлан, кызыт шуко ўдыр кучедалмаш дене секцийлашке коштеш. Теве Шернур посёлкысо 2-шо номеран школышто 9-ше классыште тунемше Анастасия Иванова (снимкыште) куд ияш гычак эрыкан кучедалмаш дене тангалтын.

– Изам-шамыч спортын ты видше дене кылым кученыт, сай лектышым ончыктеныт. Мыланемат онлай лийын да виемым терген ончаш кумыланфынам. Кучедалмаш дене йочасадыштак тангалтынам да эре ончыко каяш, сенгымашке шуаш тыршенам, – ойла ўдыр.

Настя Шернурысо физкультур да спорт рүдериште виянгеш. Тренерже А.Р.Романов дене арнялан вич гана кок шагат дене тренировкиш эртарат. Лектышышт куандарыше. Ўдыр шукерте огыл спорт мастерыш кандидат лийын.

– Тыгай лўмым налаш манын, ятыр тыршаш логалын. Икымше гана шым ияшем годым сененам. Тунам шке дечем кугурак ийготан ўдыр-влак дене танасенам. Тылец вара эре гаяк ончылно лийынам. Шукерте огыл Чебоксар олаште эр-

таралтше эрыкан кучедалмаш дене Юл кундем федерал округын первенствыштыже кокымшо верым сенен налынам, – ойла Настя. – Спортын ты видше ўдыр-влакланат пайдале. Эн ончыч капкыл шуаралтеш, тазалык пенгыдемеш, тыгак шке верч шоген кертат. Меат виян лийшаш улына, манын шонем. Ончыкыжым ылышем мо дене кылдем, эше ом пале, но спорт эре пеленем лиеш.

Христина АЛЕКСАНДРОВА.
Фотом вш архив гыч налме.

Вий-куатым тергеныт

«Ворошиловский стрелок» всероссийский фестивалын республикысе йыжыгже Йошкар-Оласе 19-ше номеран школышто эртаралтын. Танасымашке 8 команде ушнен. Ўдыр-рвезе-шамыч пневматический винтовко гыч туран лўсен моштымыштым тергеныт, гранатым кышке-ныт, отжиманийым ыштеныт. Кокымшо ужашыште агитбригаде-влак фестиваль нерген выступленийым ямдыленыт.

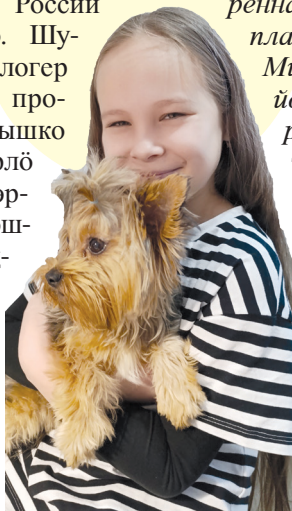
Йошкар-Оласе В.С.Архипов лўмеш Семёновка школышто тунемше-шамыч Евгений Васильев ден Виктория Сусликова (снимкыште) танасымаште икымше верым сенен налыныт. Нуно да йолташыже-шамыч Марий Элын

чапшым фестивалын финалыштыже аралаш тўгалыт.
Иван РЕЧКИНЫН фотожо.

Шонымашем шукталтын

Милана Хаметова – Россий эстрадын изи шұдыржө. Шукерте огыл самырык блогер да мурызо «ЛП – шоу» программе дене икымше турышко тарванен. Ыдыр элнан түрлө олаштыже концертм эртара. 12 апрельште Йошкар-Олаште лийын. Тидлан Марий кундемыште илыше ўдыр-рвезе-влак моткоч йывыр-теныт. Теве Провой кундем Красногорский посёлкышто илыше Елизавета Павлова (снимкыште) аваж дене пырля лўмынак концертыш толын.

– Миланам ужемемлан куаненам. Ме тудын дене пырля му-

ренна, куштенна. Шукын плакатым конденыт. Миланан усталыкышым йочасад годсек эскерем (кызыт Елизавета 4-ше классыште тунемеш). «Умка», «Чики-брики», «Мама, купи пёсика» мурьожо-влак пеш келишат, – ойла Лиза.

«Йошкар-Ола, тау концертлан!» – палемден Милана шке телеграмканалыштыже да концерт гыч видео

ден фото-влакым верандең.

Оля МАЙКОВА.
Фотом вш архив гыч налме.

Историйым шергалына

1945 ий
25 апрельште
Торгау ола вок-
тене, Эльба энгер
серыште, совет да
американ войскал салтакше-влак
вашлийыныт.

Чын салтак

Пырля тунемме йолташем-влак дене «Судьба человека» кином шукерте огыл ончышна. Кугу Ачамланде сарыште тыглай салтакын патырлыкше нерген пален нална. Кинон эн виян ужашыжлан Соколовын да немьч офицерын ваш шогымыштым шотлем. Немьч офицер, наганым кучен, салтакым лўдыктем шонен. Но ваш шогымаште руш салтак сенгыше лийын. «Ты настоящий русский солдат», – каласен офицерат. Тиде шомакым шуко салтак нерген ойлаш лиеш.

Света СОКОЛОВА.
Морко, Коркамово.

Электротулым аныкльза

Сөрал да пайдале

Электротулым аныклаш манын, коклан сортам кучылташ лиеш. Кызыт түрлө тўсан, пушан да шыштан сортам ужалат. Тудым шке гычат ышташ лиеш.

Кўлыг: шыште, сортамўдў, формо, кўртньў кўмыж, изи тоя, түрлў тўсан шыште пор, ароматизатор.

Шолшо вўд ўмбаке кўртньў кўмыжым верандыза, тушко

шыштым, келшыше тўсан шыште порым тыгыдемден пыштыза да левыктыза. Изиш йўкшыктарен, ароматизаторым ешарыза да тоя дене лугыза. Сортамўдым формо пундашыш пижыктыза да левыктыме шыштым опталза. Сортам кум шагат наре йўкшыктарыза.

Палаш онай

Янлык – чемпион

● Янлык-влак коклаштан шкешотан чемпион-шамыч улыт. Мутлан, кўкшытыш тўрштымў дене афалина чемпионлан шотлалтеш. Тудо кугу дельфин, икмарда да леве вўдан тенгызыште ила, тыгак Шем да Балтик тенгызлаштан вашлияш лиеш. Вўд йымач куд метр кўкшытыш тўрштен лектын

кертеш. Гепард 4 метр да 50 сантиметр кўкшытыш тўршта, пума – 4 метрыш.

● Кужытыш тўрштымў дене чемпион лўмым кенгурулан пуат. Тудо 13 метр да 63 сантиметрыш тўршта. Кокымшо верыште – антилопа. 12 метр кужытыш тўршен кертеш.

Вячеслав СМЕРНОВ ямдылен.

М.ШКЕТАН ЛўМЕШ МАРИЙ КУЙЖАНЫШ ДРАМЕ ТЕАТР

26 16:00
апрель

Пететь всегда, Пететь

Эре чокемташ,
чокемташ!

РЕКЛАМЕ.

Валентин Колумбын шоочмыжлан – 90 ий

Театр – художественный кулпытшыме –
Марий Эл искусствын сўлыс дегенке
Василий ПЕКТЕЕВ

6+

8(8362)78-13-78
SHKETAN.RU

0+

Марий Эл
Республикысе
«Марий Эл»
увер агентстве» КАУ.
Директор –
Е.И.КУЗНЕЦОВ.
Тўн редактор –
А.Н.ГРИГОРЬЕВА.

Индекс П4696.
Тираж 1550 экз.
Заказ
Формат – А-4-8.

Учредитель-влак:
Марий Эл Республикысе Тўвыра,
печать да калык-влакын пашашт
шотышто министерстве,
Марий Эл Республикысе
«Марий Эл» увер агентстве» КАУ.

Редакций да издатель: Марий Эл
Республикысе «Марий Эл»
увер агентстве» КАУ,
424006, Йошкар-Ола,
СССР Вооружённый Вийын 70-ше
идалькыше урем, 20-шо порт.
Тел. 8(8362) 45-22-82.

Газетым редакцийште
погымо да верстатлыме,
«Марий Эл Республикысе
Правительствын
типографийже» ООО-што
ямде оригинал-макет гыч
савыктыме.
Типографийын адресше:
424000, Йошкар-Ола,
Комсомольский урем, 112.
Печатьыш пумы жап –
14-00, фактически – 13-00.

Авторын да редакцийын
шонымашышт түрлў лийын кертят.
Серыш-влак мўнгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
yamde_lii@mail.ru
yamdelii@mediamari.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: ямделий.рф

Газетым Кыл, информационный
технологий да массовый
коммуникаций сферым
эскерыме шотышто
федеральный службын Юл кун-
дем федеральный округысо
управленийыштыже
регистраватыме.
Номер – ПИ № ТУ52-01404,
2023 ий 22 сентябрьште пумы.

• У конкурс •

Мыйын ачамын лүмжө – Виталий. Тудо ик ялозанлыкыште инженерлан пашам ышта. Шке пашажым моткоч йөрата. А эше тудо школышто тунеммыж годсек футболла модеш. Ятыр гана сенгымашке шуын, медальже шуко уло. Гармонь дене шокталта гын, Полина шўжарем дене вигак кушташ

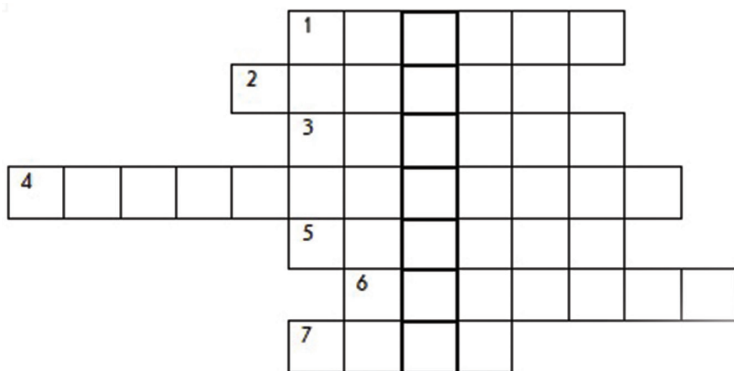
түңалына. Ачам «Мурсескем» ансамбльыш коштеш. Икманаш, тудо түрлө шөрынан. Түңжө – мемнам йöратыше, чаманыше, поро да весела кумылан. Ачам дене кугешнем.

Маша МАМАЕВА.

Йошкар-Ола, 23-шо номеран школ.
Снимкыште: Маша – аваже, акаже,
шўжарже да коваже-влак дене пырля.

• Кроссворд •

26 апрель – Марий талешке кече.

1. Иван Михайлин ты талешкын
сүрөтшым 1976 ийыште сүрөтлен.

2. Курыкмари кундемын онжо. Күсле дене шоктен моштымо мастарлыкше дене ойыртемалтын.

3. Малмыж олам аралыше талешке.

4. Икымше черемис сарым вуйлатыше шўдывуй семын палыме.

5. Тиде патырын имныже Провой кундем Юльял гыч Озангыш да мӱнгешла кок шагатыште савырнен пӱртылын.

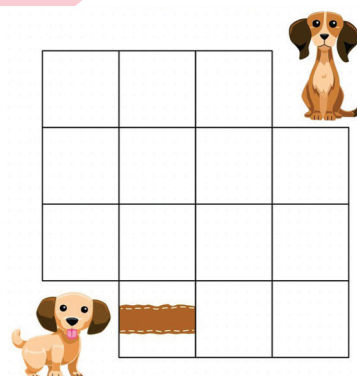
6. Преданий почеш,
тиде талешке ача-
ава деч посна кодын,
сандене тудым поян
татар ончаш налын.

7. Шыгыр энер
сер воктене илен.
Кугу капан лийын:
кынел шогалмеке,
вуйжо дене каваш-
ке шуын.

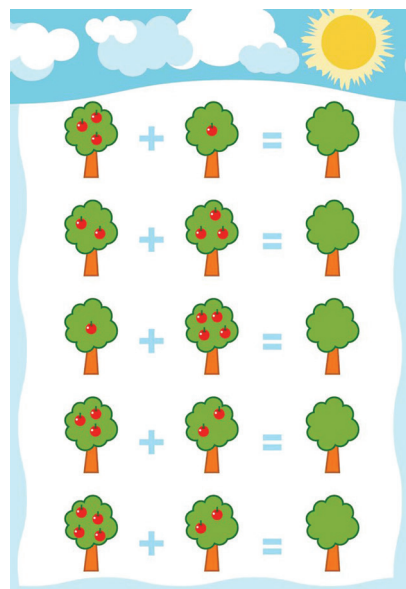
Катя СЕРГЕЕВА
ямдылен.

• Пинегыян аваҗ деке
корным ончыктыза. •

• Шотлыза. •

• Янлык-влаклан
йолташым кычал
муаш полшыза. •

